

מסכת יבמות דף יט.

קושית הגמ' על רבי אושעיא דאמר שר' שמעון מתיר את אשת ראובן

מאיסור אשת אחיו שלא היה בעולמו אפי' בנולד ולבסוף יבם.

משנה דף יז. - אשת אחיו שלא היה בעולמו בנולד ולבסוף יבם, שראובן ושמעון אחים,

ומת ראובן, ואח"כ נולד לוי, וייבם שמעון את אשת ראובן, ואח"כ מת שמעון,

שאשת ראובן שהיא עכשיו אשת שמעון שיבמה אותה אסורה ללוי משום אשת אחיו שלא היה בעולמו.

משנה דף יח: - אשת אחיו שלא היה בעולמו ביבם ולבסוף נולד, שייבם שמעון את אשת ראובן קודם שנולד לוי,

ואח"כ מת שמעון, הרבנן אומרים שאשת ראובן שייבם שמעון אותה פטורה ללוי

משום אשת אחיו שלא היה בעולמו, וצרתה אשת שמעון פטורה משום צרתה.

גמרא יח: - בשלמא יבם ואח"כ נולד דר' שמעון מתיר, דכי אשכחה, בהתירא אשכחה,

שלא נאסרה עליו שעה אחת, שלא נזקקה לו מכח הראשון כלום,

אלא נולד ואח"כ יבם, מאי טעמא דר' שמעון דמתיר, ולא נחשבת אשת אחיו שלא היה בעולמו?

תירוץ הגמ' - סבר ר' שמעון דיש זיקה, דכשנפלה לפני השני קודם לידתו של זה ונזקקה לו לשני,

אלימא ההיא זיקה לשוייא ככנוסה, והוי ליה כייבם ולבסוף נולד.

מסכת יבמות דף יט.

גמרא יח-יט.

- קושיית רב יוסף על הגמ' דאמר שר' שמעון סבר יש זיקה, וזיקה ככנוסה דמיא, דמוכח מהמשנה וברייתא דלהלן דאין זיקה ככנוסה, דהשתא זיקה ומאמר מספקא ליה לר"ש אי ככנוסה דמיא אי לאו ככנוסה דמיא, זיקה לחודיה מיבעיא? דתנן....

שלשה אחים נשואין שלש נשים נכריות, ומת אחד מהם (ראובן), ועשה בה שני (שמעון) מאמר, ומת (שמעון)		
לוי	3. מת שמעון	1. מת ראובן
אשת לוי	אשת שמעון	אשת ראובן
	2. שמעון עשה מאמר לאשת ראובן	
ת"ק - הרי אלו חולצות ולא מתייבמות שנא' "ומת אחד מהם יבמה יבא עליה" - מי שעליה זיקת יבם אחד, ולא שעליה זיקת שני יבמין.		
<p>פירוש רש"י: זיקת יבם אחד - כגון שלא נפלה אלא פעם אחת, או שכנסה שני ופקעה זיקה ראשונה, וכשמת אין כאן אלא זיקת ייבום של שני, או לא עשה בה מאמר ומת, אין כאן אלא זיקת ייבום ראשון, (שהת"ק ודאי לית ליה זקוקה ככנוסה דמיא) ועכשיו יש כאן זיקת ייבום של שני יבמין, שיש עליה קצת זיקה מן הראשון (ראובן) כיון שלא כנסה לשני, ויש עוד זיקה מדרבנן לשני (שמעון) כיון דעשה בה מאמר, ועל זה מיעט הכתוב מי שעליה זיקת שני יבמין, וצרתה אשת שמעון אסורה משום דידה, ולכן חולצות ולא מתייבמות.</p>		
ר' שמעון - מייבם לאיזה מהם שירצה וחולץ לשניה,		
<p>ומביא הגמ' ברייתא דאמר דר' שמעון היה מסופק אם מאמר קונה או לא, דאי מאמר קונה, הרי היא אשת שני, ואין כאן אלא זיקתו, ואי אין מאמר קונה, הרי הוא כמו שאינו, ואין כאן אלא זיקת ראשון. ולכן יבומי תרוייהו לא, דדילמא מאמר קונה, ושניהם אשת ראובן ואשת שמעון נפלו ללוי מכח שמעון, ואין לייבם שניהם, דרחמנא אמר "את בית אחיו", בית אחד הוא בונה ואינו בונה שני בתים, ולייבם אחת מהם ותיפטר האחר נמי לא, דילמא מאמר אינה קונה, והווי אשת ראובן שנפלה מכח ראובן, ואשת שמעון שנפלה מכח שמעון, ולכן שתיהם צריכים חליצה.</p>		
<p>והיה ה"א להגמ' לומר דבאמת ר' שמעון סבר זיקה ככנוסה דמיא, ולכן שניהם נופלים ללוי משמעון ולא ראובן, ומדאורייתא ה"נ דמייבם חדא ומפטרא אידך, אלא דשניהם חולצות גזירה שמא יאמרו שתי יבמות הבאות משני בתים ונפלו בבית אחת בצמצום, דליכא למימר שהראשונה הוזקקה לשמעון, ואז שניהם חייבים בייבום או חליצה, ואתני למימר נמי תתיבם חדא ותיפטר אידך, לכן גזרו שהשניה חולצת.</p>		
אלא דליכא למימר הכי, דיש ברייתא מפורשת שהטעם של ר' שמעון משום ספק אם מאמר קונה או לא.		

מסכת יבמות דף יט.

ועכשיו לפי הנ"ל, מתקיף לה רב יוסף, דאיך אמר רבי אושעיא שר' שמעון היה מתיר אפילו בנולד ובסוף ייבם, ופירש הגמ' משום זקוקה ככנוסה דמיא, ואפ' לפני היבום נחשבת אשת ראובן ככנוסה לשמעון, ולכן הוי כמו ייבם ולבסוף נולד, ואיך אפשר לומר כן, והא במשנה של שלשת אחים והברייתא שם, מסופק היה ר"ש אפ' כשיש מאמר עם הזיקה אם קונה או לא, וכ"ש בזיקה לחודה אינה קונה, וא"כ לר"ש זיקה לאו ככנוסה דמיא?

אביי - לעולם סבר ר' שמעון זקוקה ככנוסה דמיא ביבם אחד,
 וכגון מתניתין דהווי שני אחין, וכי מיית חד, זקוקה להאי לחודיה, ורמיא עליה, הלכך אע"פ שלא כנסה עד שנולד השלישי, הוה ליה כייבם ולבסוף נולד, אבל בשני יבמין כגון הך דשלשה אחין דפשו להו תרי, לא.

קושית הגמ' - ומי שני ליה לר' שמעון יבם אחד לשני יבמין, ומתיר ביבם אחד אפילו בנולד ואח"כ ייבם, והתניא כלל אמר ר' שמעון....

לא חולצת ולא מתייבמת	כל שהלידה קודמת לנשואין
או חולצת או מתייבמת	נשואין קודם ללידה
מאי לאו ביבם אחד, וקתני לא חולצת ולא מתייבמת?	
תירוץ - לא בשני יבמין, אבל ביבם אחד, אה"נ זקוקה ככנוסה, והויא כנשואין קודם ללידה דאו חולצת או מתייבמת.	
קושית הגמ' - א"כ יש לחלק בלידה קודמת לנשואין גופיה, בד"א בשני יבמין, אבל ביבם אחד או חולצת או מתייבמת?	
תירוץ הגמ' - כל הברייתא בשני יבמין קמיירי.	
קושית הגמ' - והא תניא כלל אמר ר"ש דמשמע בכל אופנים אפילו ביבם אחד, היכא דלידה קודמת לנשואין לא חולצת ולא מתייבמת, וא"כ הק"ל דאפ' ביבם אחד לא אמרינן זקוקה ככנוסה?	

מסכת יבמות דף יט.

המשך בקושיית הגמ' על זה שהסביר הגמ' לרבי אושעיא זקוקה ככנוסה דמיא:
ועוד מתיב רב אושעיא (רבי אושעיא ורב אושעיא הם שני חכמים שונים) דתנן...

ג' אחים, שתיים מהן נשואין שתי אחיות או אשה ובתה או אשה ובת בנה,
אם מתו הנשואין את הקרובות, ונפלו לפני השלישי,

ת"ק - הרי אלו חולצות ולא מתייבמות,
דהואיל ותרוייהו זקיקן ליה, קא פגע בקרובת זקוקתו.

ר' שמעון - פוטר אף מן החליצה כדקתני לקמן בשמעתין מלצרור.

לוי	2. מת שמעון	1. מת ראובן
ת"ק - עושה חליצה לרחל ולא ר"ש - רחל ולא פטורות אף מן החליצה	לאה אשת שמעון (רחל ולא אחיות הן)	רחל אשת ראובן (רחל ולא אחיות הן)

ואי סבר ר' שמעון זיקה ככנוסה דמיא, לייבם ההיא דנפלה ברישא (רחל אשת ראובן),
ואפילו לא הפסיק לוי לכנוסה עד שמת שמעון ונפלה אחותה לאה ללוי, מאי איכפית לן, דהוי זיקה קמייתא ככנוסה,
דאע"פ שבשעה שמת ראובן נותרו שני אחים, מ"מ אין אשתו נופלת לייבום אלא לפני האח השלישי (לוי)
כיון שהיא אחות אשתו של השני (שמעון), וא"כ לוי הוי כיבם אחד, ולימא זיקה ככנוסה,
ותיפטר בתרייתא (לאה אשת שמעון) משום אחות אשה,
וקמייתא (רחל אשת ראובן) תתייבם,
ואלא מאי כיון שר' שמעון פוטר שניהם, ע"כ סבר **דלא אמרינן זקוקה ככנוסה דמיא.**

רב עמרם - אה"נ זה דר"ש פוטר, היינו השניה, והראשונה תתייבם, דזיקה ככנוסה דמיא.

קושיית הגמ' - והתניא ר' שמעון פוטר בשתייהם, דמשמע אפילו הראשונה?

רבא - אה"נ הראשונה תתייבם דזיקה ככנוסה דמיא, והא דתני שתייהם, היינו שתי נשוי של שמעון,
דראובן נשא רחל ויוכבד, ושמעון נשא לאה אחות רחל, ומרים בת יוכבד,
וכשמת ראובן, אחד מנשוי יהיה זיקה ככנוסה, ו"שתיהם" היינו שתי נשוי של שמעון פטורים ללוי,
דאחד מהם הוי קרובת יבמה של לוי, והאיך פטורה משום צרתה.

קושיית הגמ' - אין לומר כרבא שלא נשא ראובן כל ד' נשים ושמעון כל ד' הקרובים, דהא "או או" קתני,
ואפילו אם נשא כל ד' נשים, א"כ היה צריך לומר שר' שמעון פוטר "בארבעתן" שיש ארבע נשים שהם "שניות" לנשי ראובן.
ועוד תניא בפירוש ר' שמעון פוטר בשתייהם מן החליצה ומן הייבום, שנא "ואשה אל אחותה לא תקח לצרור",
בשעה שנעשו צרות זו לזו, לא יהא לקוחין אפ"ל באחת מהם, וא"כ ודאי כונתו שאין יבום אפילו לראשונה,
וא"כ הק"ל אי סבר ר' שמעון זיקה ככנוסה דמיא אמאי לא תתייבם הראשונה?

רב אשי - אה"נ לר' שמעון זיקה ככנוסה דמיא, ואם נפל שתייהם בזה אחר זה, תתייבם אשת ראובן ותיפטר אשת שמעון,
אלא דהכא נפלה שתייהם בבת אחת שמתו ראובן ושמעון בבת אחת, וסבר ר' שמעון כר' יוסי הגלילי דאמר אפשר לצמצם,
ודוקא במקום שנפלו בבת אחת, אז ממעטינן שניהם מלצרור.

If you would like the shakla vetarya summaries emailed directly to you (before it is posted on the website), or to give feedback, please email blumenfeldyaakov@gmail.com.